

Družina (8. otroci - 1)

Ko smo si ogledali različne osebe družinskega življenja - matere, očeta, otrok, starih staršev -, bi rad zaključil to prvo skupino nagovorov o družini z otroci. To bom storil v dveh delih: najprej se bom ustavil pri velikem daru, kar so otroci za človeštvo - res je, da so velik velik dar za človeštvo, so pa tudi veliki "izključenci", saj jim niti ne pustijo, da bi se rodili - potem se bom pa ustavil pri ranah, ki povzročajo zlo v otroštvu. Na misel mi prihajajo toliki otroci, ki sem jih srečal ob svojem zadnjem obisku Azije: so polni življenja, navdušenja, a po drugi strani vidim, da mnogi od njih živijo v nevrednih pogojih ... Zares: družbo je mogoče soditi po tem, kako ravna z otroci, pa ne samo moralno, ampak tudi družbeno, ali je neka družba svobodna, ali pa je sužnja mednarodnih interesov.

Najprej nas otroci spominjajo, da smo v prvih letih življenja vsi popolnoma odvisni od skrbi in dobre volje drugih. Tudi Božji Sin se ni izognil temu prehodu. To je skrivnost, ki jo vsako leto gledamo za božič. Jaslicd so podoba, ki nam sporoča to resničnost na najbolj preprost in neposreden način. Zanimivo: Bog nima problemov, da se naredi razumljivega otrokom in otroci nimajo problemov razumeti Boga. Ni slučaj, da je v evangeliju nekajlepih in močnih Jezusovih besed o "malih". Ta izraz "mali" označuje vse osebe, ki so odvisne od pomoči drugih, posebno otroke. Jezus pravi na primer: »Slavim te, Oče, Gospod neba in zemlje, ker si to prikril modrim in razumnim, razodel pa otročičem« (Mt 11,25). Pa še: »Glejte, da ne boste zaničevali katerega od teh malih! Povem vam namreč, da njihovi angeli v nebesih vedno gledajo obličje mojega Očeta, ki je v nebesih« (Mt 18,10).

Otroci so torej sami po sebi bogastvo za človeštvo in tudi za Cerkev, ker nas neprestano spominjajo na potreben pogoj za vstop v Božje kraljestvo: da se namreč nimamo za samozadostne, ampak potrebne pomoči, ljubezni in odpuščanja. Vsi smo potrebni pomoči, ljubezni in odpuščanja.

Otroci nas spominjajo še neke druge lepe stvari. Spominjajo nas, da smo vedno otroci: tudi če nekdo postane odrasel, star, če postane roditelj, če zaseda odgovorno mesto, se pod vsem tem skriva otroštvo. Vsi smo otroci. In to nas vedno vodi k dejstvu, da si življenja nismo dali sami, ampak smo ga prejeli. Veliki dar življenja je prvo darilo, ki smo ga dobili. Včasih tvegamo živeti tako, da to pozabljamo, kakor da bi bili mi gospodarji svojega obstoja, v resnici smo pa

globinsko odvisni. V reesnici je vzrok velikega veselja čutiti, da smo in ostanemo otroci v vsaki življenjski starosti, v vsakem položaju, v vseh družbenih pogojih. To je glavno sporočilo, ki nam ga dajejo otroci s svojo navazočnostjo: zgolj z navzočnostjo nas spominjajo vse in vsakogar od nas, da smo Božji otroci.

Toliko darov je, toliko bogastva, ki ga otroci prinašajo človeštvu. Naj spomnim samo nekatere.

Prinašajo svoj način videnja resničnosti s čistim in zaupnim pogledom. Otrok ima spontano zaupanje v očeta in mamo, ima spontano zaupanje v Boga, v Jezusa, v Marijo. Istočasno je njegov notranji pogled čist, še ne onesnažen z zlobo, z dvojnostjo, s "prevlekami" življenja, ki povzročajo trdosrčnost. Vemo, da imajo tudi otroci izvirni greh, da imajo svoje sebičnosti, toda ohranjajo neko neomadeževanost, neko notranjo preprostost. Toda otroci niso diplomati: povedo naravnost, kar vidijo. In tolikokrat spravijo v težave lastne starše, ko rečejo vpricho drugih ljudi: »To mi ni všeč, ker je grdo.« Toda otroci rečejo, kar vidijo, niso dvoje osebnosti, niso se še naučili tiste znanosti dvojnosti, ki smo se je mi, odrasli, na žalost navadili.

Poleg tega otroci v svoji notranji preprostosti s seboj sposobnost slrejemati in dajati nežnost. Nežnost je imeti "meseno srce" in ne "kamnito srce", kot pravi Sveto pismo (prim. Ez 36,26). Nežnost je tudi poezija: pomeni "čutiti" stvari in dogodke, ne pa delati z njimi kot zgolj s predmeti, samo uporabljati jih, ker jih pač potrebujemo ...

Otroci imajo sposobnost nasmejati se in jokati. Nekateri se nasmejejo, kadar jih objamem, drugi me vidijo oblečenega v belo in mislijo, da sem zdravnik, ki prihaja z injekcijo in jokajo ... toda spontano! Tako so otroci: nasmejejo se in jokajo, dve stvari, ki se v nas, odraslih, pogosto "zataknejo", ki zanje nismo več sposobni ... Naš nasmeh tolikokrat postane papirnat nasmeh, nekaj brez življenja, nasmeh, ki ni živ, umeten, klovnovski nasmeh. Otroci se nasmehnejo spontano in jokajo spontano. To je odvisno od srca, toda naše srce se pogosto zatakne in izgubi to sposobnost nasmejati se in jokati. In takrat nas otroci lahko nauče spet se smejati in jokati. Toda sami se moramo vprašati: ali se nasmejem spontano, sveže, z ljubeznijo, ali je moj nasmeh umeten? Še jokam, ali sem izgubil sposobnost jokati? Dve zelo človeški vprašanji, ki nas ju uče otroci.

Iz vseh teh razlogov Jezus vabi svoje učence, naj "postanejo kot otroci", ker takim

pripada Božje kraljestvo (prim. Mt 18,3; Mr 10,14).

Dragi bratje in sestre, otroci prinašajo veselje, upanje, pa tudi probleme. Toda tako je življenje. Seveda prinašajo tudi skrbi in včasih toliko problemov, toda boljša je družba s temi skrbmi in problemi, kot pa neka žalostna in siva družba, ker je ostala brez otrok! In kadar vidimo, da rodnost neke družbe prihaja komaj do enega odstotka, lahko rečemo, da je to žalostna in siva družba, ker je ostala brez otrok.

15. september - 24. nedelja med letom

(Lk 15,1-32) - [TUKAJ](#)

Nedeljski evangelij obsega celotno 15. poglavje Lukovega evangelija. Govori nam o veselju Boga ker je našel, kar je bilo izgubljenega. To izrazi v treh prilikah: prilika o izgubljeni ovci, prilika o izgubljeni drahmi in prilika o izgubljenem sinu. Glede na ozadje teh prilik pa lahko ugotovimo, da ima prilika o izgubljeni ovci vzporednico v Matejevem evengeliju in torej po vsej verjetnosti obe izhajata iz skupnega vira, ki se nam ni ohranil, ostali dve priliki pa sta originalni Lukovi. Vprašanje prilike o izgubljeni ovci je sicer zanimivo, saj bi lahko razpravljali o tem, katera vzporednica je starejša, Matejeva ali Lukova, vendar bomo to prepustili poklicnim raziskovalcem, nas pa zanima, o čem nas te tri prilike pouče za naše življenje ali nam celo izprašujejo vest. Pri Luku te prilike niso več naslovljene na ljudstvo, kot je to bil pouk o tem, kako biti Jezusov učenec, pač pa na cestinarje in grešnike in kdo ve, če ne bo kdo od nas v njih prepoznal samega sebe. Jasno je, da gre za temeljna vprašanja, saj so neposredni naslovljenci prilik cestinarji in grešniki, ki so prihiteli od vseh strani, da bi poslušali Jezusa. Ne gre torej za Jezusove sovražnike farizeje in pismouke, ki ga hočejo loviti v besedi, pa tudi ne za tiste, ki so že sposobni pristopiri kot njegovi učenci, pač pa za ljudi, ki morajo najprej ugotoviti, da njihova grešnost ne izključuje Božjega veselja nad njimi, če se spreobrnejo. "Grešniki" tukaj niso samo ljudje, ki jih označuje

nemoralno življenje (na primer prešuštniki ali goljufi), ampak tudi ljudje, ki opravljajo nečasten poklic (poklic, ki lahko pripelje v nemoralno življenje) in so bili zato brez civilnih pravic, med drugimi cestnarji, pa tudi pastirji. Evangelist pravi, da so farizeji in pismouki nad Jezusovim odnosom do njih godrnjali, pri čemer uporablja značilen grški glagol *gongyzein*, ki pomeni z glasnim godrnjanjem izražati svoje nezadovoljstvo, saj je iz njihovih obtožb jasno, da Jezus grešnikom ni samo govoril, ampak je z njimi tudi jedel. V odgovor na njihovo pritoževanje, jim je Jezus povedal "tole priliko". Prilika o izgubljeni ovci je čisto preprosta, prav tako prilika o izgubljeni drahmi.

Prilika o izgubljenem sinu, ki je tudi del nedeljskega evangelija, govori prav tako o veselju nad spreobrnjenim grešnikom, le da tukaj Boga, ki se tega razveseli, zamenja oče. Če opustimo reakcijo starejšega sina, ki je bil užaljen, ker je oče sprejel mlajšega izgubljenca, vidimo, da je cilj prilike enak prvima dvema. Je pa treba razložiti, kaj pomenijo besede: »Želel se je nasititi z rožiči, ki so jih jedle svinje, pa mu jih nihče ni dal« (v. 16). Že dejstvo, da je moral pasti svinje dovolj jasno kaže, kako globoko je padel; svinja je bila za Jude nečista žival in jih niso redili. Tisti "pogani", ki so redili svinje, pa jih niso redili po svinjakih, kot pri nas, ampak so se pod varstvom pastirja ves dan pasle po grmičevju in gozdu. Zvečer so svinje z mladiči drle domov, ker so vedele, da jih čakajo še rožiči, stari prasci pa so šli počasi, ker so vedeli, da ne dobijo nič. Pastir je pa moral iti zadnji, da je priganjal zaostale živali. In ko je prišel domov, ni od rožičev, ki so jih požrle svinje z mladiči, ostalo nič.

Smisel vseh treh prilik pa je, da se je Kristus postavil proti pojmovanju, ki ga opišeta dva rabinska stavka: »Tisti, ki stanuje na Ararothu (v najvišjih nebesih) in se razveseli, kadar duša svetega in pravičnega človeka (v smrti) pride k njemu ...« in »Veselje je vpričo Boga, ko zginejo iz sveta tisti, ki mu vzbuja jezo.« Oboje pomeni, da Bog nima z grešniki nič. Briga se samo za pravične in se veseli samo njih. In kaj pravi Jezus? Približa se grešnikom, je z njimi, jim pomaga s svojo bližino. Bog se torej briga tudi za grešnike, saj želi, da se spreobrnejo in zveličajo.

Poslednji romar v Kelmorajn

Večerno sonce je čarobno obsevalo cerkveni zvonik in po dolini so se milo razlegale mične pesmice pastiric, ki so že zbirale čredico, da jo ženo proti domu. Urno stopim proti Kovaču in pod košato hruško najdem osemdesetletnega starčka, ko je počival in si pot brisal s čela.

- Ravno sedaj sem prišel domov. Pot me je utrudila; v Kelmorajn ne bi mogel več, - tako me starček nagovori. - Lezi tu zraven mene na zeleno trato in poslušaj, kar ti bom pripovedoval o svetem Kelmorajnu. Za cesarja Jožefa, ko sem bil 15 let star fantič, sem se odpravil s svojim očetom prvič na božjo pot - v Kelmorajn.

Šla sva prav sama, ker v procesijah hoditi je bilo ostro prepovedano. Moj ded so hodili še v obilni romarski družbi. Bila je že od nekdanje stara navada Slovencev, hoditi vsako leto v Kolin (Köln) na božjo pot častit sv. Treh kraljev in pa čudotvorne božje martre. Kako se je ta božja pot začela, tega nisem mogel zvedeti, vendar je morala že več sto let biti v navadi, ker so Kolinčanje, kakor so mi dedek pravili, romarje vsekdar pri mestnih vratih slovesno sprejeli ter jim vsa svetišča pokazali in v vsem lepo postregli.

Šla sva z rajnim očetom, Bog jim daj dobro! na Celovec, Beljak, Inomost, po stari cesti v Augsburg in od ondod dalje naprej. Skoro dva meseca sva potovala sem in tja.

Poslednjikrat sem bil v Kolinu leta 1800, ko je bila znana francoska vojska. Pot je bila nevarna, vendar sem srečno prišel v nemški Rim. Ravno ko je zvonilo večno luč, sedem na kamnito klop poleg vrat neke velike trgovske prodajalnice. Odkrijem se in začnem "Angel Gospodov" in pa "Oče naš" in "Zdravo Marijo" po slovensko. Ko tako molim, me posluša kakih deset let star fantič in naenkrat zbeži v prodajalnico in pripelje svojega očeta s seboj. Prijazni gospodar me po nemško nagovori: »Ali razumete nemški, od kod ste?« - Odgovorim mu po nemško, da sem popotnik, romar s Štajerskega in da sem prišel že drugič v Kolin h grobu sv. Treh kraljev molit.

Gospodar mi reče: »Vi ostanete danes moj gost in še več dni, če vam je ljubo. Iz srca rad vas z vsem oskrbim.« Potem pokliče svojega služabnika, ki me odpelje v lepo sobo ter mi prinese bokal žarjavega renčana. Za večerjo dobim dobro pečenko in zopet bokal vina, potem ležem spat, ker sem bil močno truden. Spati

vendar nisem mogel. Zmeraj mi je po glavi šumelo, odkod in kako je to, da me je ta gospodar tako prijazno sprejel – morebiti je tudi Sovenec ali vsaj Štajerc.

Vso noč nisem stisnil očesa. Drugi dan zgodaj vstanem in grem pred oltar sv. Treh kraljev molit, da se zahvalim Bogu, da me je obvaroval na tako težavnem potu in da molim za gostoljubnega svojega dobrotnika. Ko pridem iz cerkve, me poišče gospodar sam v moji sobi ter mi reče: »Vi morate najmanj en teden tu ostati. Čez teden dni bo moja ženka, ki mi je porodila bistrega fantiča, popolnoma ozdravela, in tedaj se bo sešla vsa naša rodbina in bomo praznovali prav vesele krstitke. Z menoj in z mojimi se morate tudi vi, moj dragi, veseliti.

Cel teden sem imel časa dovolj, si mesto in vse njegove konce pregledati, tudi prijetno okolico, in vsakokrat, ko sem prišel domov, se mi je prav lepo postreglo.

Prišla je druga nedelja mojega bivanja v Kelmorajnu. Vsi domačini so bili pri službi božji; prodajalnica je bila zaprta cel dan, in ob eni popoldne me pride gospodarjev fantič klicat h kosilu. Ročno grem za njim. Pa kako se začudim, ko me pripelje v veliko sobano z dragocenim pohištvom med bogato oblečene goste, kateri so mene ubogega romarji v borni suknjici gledali, kakor zajec štor ponoči, češ da ima pred seboj kapusno glavo. Prav po krščanski šegi vsi gostje odmolimo, in po molitvi odloči gospodar vsakemu svoj sedež, mene pa posadi na prvo mesto.

Zopet smo drug drugega gledali, in nobeden ni umel gospodarja, kam namerja s to častjo. Od kraja se je malo govorilo, in šele ko gospodar vstane in vsakemu v srebrne bokale natoči žlahtnega renčana, so se vsem razvezali jeziki. Nato gospodar vstane in začne blizu tako-le besedovati: »Častiti gostje, večiji del moji rojaki! Smešno se vam morda zdi, da sem danes pri naši častitljivi mizi na prvo mesto posadil prostega romarja sv. Treh kraljev – da bi bili vedno zavetniki naše hiše! – ali danes obhajam jaz blag spomin sreče svojega pradedca. Znano vam je, da romanje k sv. Trem kraljem v naš nemški Rim traja že več sto let. Celo iz daljnih avstrijskih pokrajin so v obilnih trumah prihajali semkaj romarji, kakor se čita v letopisih našega slavnega mesta. To pa menda še ni vam vsem znano, da je tudi naš praded bil ubog romarček, kateremu, in po njem tudi nam, je pomagala pobožnost k prihodnji sreči.

Za cesarja Karla VI. so prišli romarji s Kranjskega, Štajerskega in Koroškega poslednjikrat v večjih trumah v naš veličastni Kolin. Zaostal je tu 15 let star mladenič; kako? To se ni moglo zvedeti, ali so ga nalašč tu pustili, ali je sam rad

ostal.

Bilo je ravno zvečer, ko je "Zdravo Marijo" zvonilo, in ta mladenič s svetlimi solzami v očeh je na glas molil v svojem jeziku, na klopi pred prodajalnico sedeč, "Angel Gospodov" in "Oče naš" za verne duše v vicah. Pradedu od materine strani je ta pobožnost mladeničeva ugajala. On ga vzame pod streho, in spomnivši se nauka Zveličarjevega, da moramo potnike sprejemati in lačne nasičevati, mu lepo postreže. S pomočjo nekega godbenega učitelja, ki se je s Češkega naselil k nam, in dekle iz Lineburga, kjer, kakor vam je znano, še sedaj po nekaterih vaseh vendiški govore, so zvedeli praded blagega spomina, da je ta mladenič z dolnjega Štajerja doma, kako se piše in kako je prišel v Kolin.

Ker je mladenič na vprašanje, ali hoče tu ostati v službi, ročno svojo voljo razodel, rekši, da domá malo kruha raste, in da so mu starši že pomrli, zato ga praded vzamejo v službo.

Mladenič je kmalu pokazal svojo bistro glavo in pošteno srce. Bil je bogaboječ, kar so naši predstarši še bolj cenili kot srebrnjake, zato se je pradedu prikupil in jim pomagal pri vsakem tržnem poslu. Dobro se je naučil v kratkem času nemškega jezika, pridobil si potrebnih kupčijskih znanosti, in slednjič, ker so edino hčerko imeli, so dali pridnemu mladeniču svoj blagoslov in roko svoje ljubeznive edine hčerke.

Ta romar, odslej priden trgovec in moj praded po očetovem kolenu, je iz male kramarije našo hišo povzdignil v veliko trgovino. V hvaležni spomin, da sta mu molitev in krščanska pobožnost pomagala k sreči, je naučil svoje otroke v slovenskem jeziku moliti "Angel Gospodov" in pa "Oče naš" in je v svoji oporoki sporočil, naj se to vedno godi, dokler bo živela naša rodbina. Molitev, še po očetu spisano, hranimo in vedno jo molimo jaz in moji otroci. Pred tednom dni pa je moj fantič tega možaka slišal na isti klopi, na kateri so molili moj praded, moliti našo rodbinsko molitev in mi je prišel to praviti. Jaz pridnega romarja vzamem pod svojo streho, prav iz srca vesel, da vidim enkrat v svojem življenju rojaka svojega pradeda. Zato sem ga danes počastil in moji žlahti napravil veselo godovanje v spomin ubogega svojega pokolenja in v spomin na začetek sreče naše hiše.«

Vse je strmeč poslušalo gospodarjevo povest, potem pa so mi vsi zdravico napili tako glasno, tako srčno, kakor sem je le navajen v hiši svojega prijatelja kraljevskega župana.

Ko Kovač dokonča svojo povest, ga vprašam: »Ali si niste zapomnili imena te pridne rodbine?« - »O pa, imam še listič, na katerega je gospodar sam zapisal svoje ime.« Ponudi mi, naj ga berem. Glasilo se je *Wilhelm Trobisch*.

Leta 1856 sem na svojem potovanju po Nemškem tudi obiskal Kelmorajn. Poprašujoč po tej rodbini, sem zvedel, da je že l. 1817 kolinsko koleno zamrlo, eden teh potomcev pa je živel kot knjigotržec v Lipskem (Leipzig). Tudi naš romar sv. Treh kraljev, Kovač, je še tisto leto umrl. Bil je gotovo poslednji romar kelmorajnski.

(Zgodba je povzeta po zapisu Davorina Trstenjaka, objavljenem v Slovenskem glasniku l. 1864. Trstenjak je kot dijak na počitnicah slišal o romanju v Kelmorajn, na katero se je dvakrat odpravil Kovač od Sv. Treh Kraljev v Slovenskih goricah). Ni mu dal miru, moral je tega romarja obiskovati, in kar mu je ta povedal, je objavil v Slovenskem glasniku. Ta zapis o poslednjem romarju v Kelmorajn je objavil v svoji knjigi "V Kelmorajn, Spomini s pota", dr. Andrej Karlin, ki je izšla leta 1903 pri Družbi sv. Mohorja v Celovci, str. 149-152), leta 1987 pa jo je objavil Jože Dolenc v knjigi "Slovenski romar", ki je izšla pri Celjski Mohorjevi družbi, str. 51-54).

Pod sliko: Kelmorajn (Köln am Rhein)

8. september - 23. nedelja med letom

(Lk 14,25-33) - [TUKAJ](#)

Nedeljski evangelij se navezuje na evangelij prejšnje nedelje: umeščen je na Jezusovo potovanje v Jeruzalem, kjer se bo dopolnilo odrešenje. Dogajanje v hiši nekega prvaka med farizeji, kamor je bil Jezus povabljen na obed, se je končalo z ugotovitvijo, da farizeji trdovratno stojijo na svojem dobesednem in včasih že

smešnem pojmovanju sobotnega počitka in so s tem odklonili zadnji Jezusov poskus, da bi omehčal njihova srca. Zato se odlomek 23. nedelje med letom začenja z uredniškim uvodom: »Z njim so potovale velike množice« (Lk 14,25).

Sledi "logion" (izrek iz zbirke, ki sta jo uporabljala Matej in Luka, pa se ni ohranila) o osvoboditvi od vseh človeških vezi, tudi od članov lastne družine. Slovenski standardni prevod uporablja za oznako odnosa do članov lastne družine izraz "sovražiti", kar je prvotni pomen glagola μισέω, Vendar je iz vzporednih mest jasno, da je primernejši prevod "manj ljubiti"; torej: »Če kdo pride k meni in ne ljubi manj svojega očeta, mater ... ne more biti moj učenec« (14,26).

Nato pride dvojna prilika o človeku, ki začne zidati stolp, pa ga ne more dokončati in o kralju, ki mora prositi za pogajanja, ker nima dovolj vojakov za zmago. Ta dvojna prilika je samo pri Luku, torej prihaja iz vira, ki ga drugi evangelisti ne poznajo (14,28-32). Vrstica, ki sledi (33) pa je naobračanje povedanega na odpoved imetju učencev, ki so jo dodali zadnji oblikovalci evangelija.

V Lukovem evangeliju se 14. poglavje zaključuje s priliko o soli, ki je sicer dobra, če pa se pokvari, je neuporabna in jo mečejo proč. Nedeljski evangelij pa to priliko opušča.

Zahteva, postavljena učencem, da pretrgajo vse človeške vezi, ki so za nas svete in jih postavijo za hojo za Kristusom, ima v sebi ostrino, ki jo je težko premagati. Treba pa je poudariti, da ta zahteva nima v sebi nekaj negativnega. Poudarek ni na odpovedi kot taki, kot je to razlagala neka čudaška askeza. Treba je predvsem poudariti cilj: pristop k Jezusovim učencem, vstop v življenjsko skupnost z njim je nekaj tako dovršenega, da vse do tedaj veljavne človeške vezi pokažejo svojo relativnost in se umaknejo v drugo vrsto.

V obeh prilikah, o stolpu in kralju ni težko zaslediti samega sebe. Neka nova gradnja propade, ker gospodar ne more poplačati kreditov. Neko gibanje za osvoboditev propade, ker je izšlo iz napačnega vrednotenja političnega in družbenega stanja. Tveganje mora biti preračunano. Kakšno je to tveganje? Spolnjevati zapovedi ni dovolj, saj je to samo znamenje, da je odločitev za Boga na prvem mestu, vse ostalo pa stopi v ozadje. V življenju se to dogaja, morda ne pogosto, pa tudi prav redko ne. Kristjan mora biti pripravljen zaradi svoje vere zapustiti vse, ki temu nasprotujejo, pa četudi so to najbližji, celo krvni sorodniki. Posebno se to dogaja v družbi, ki je veri, še zlasti pa krščanstvu, nasprotna, kot je

to danes primer marsikje, saj je krščanstvo najbolj preganjana vera na svetu. Tudi pri nas, saj po nas lahko pljuje in nas poliva z gnojnico vsak, kakor se mu zdi, vsaka naša obramba pa je lahko ocenjena kot sovražni govor. Táko stanje je seveda samo začasno, saj država, ki to podpira ali celo izvaja, žaga vejo, na kateri sedi in je že podpisala svoj propad. Dokler pa traja, se je treba zavedati Kristusove napovedi: če so mene preganjali, bodo tudi vas.

Verujem v večno življenje

ESCHATON ALI KONČNA USODA SVETA

2. Povečanje “zgodovine”

Antični filozofi so pogosto raziskovali značilnosti tako imenovane “duša sveta”. Po Plotinu, egiptovskem filozofu, ki je umrl v Rimu leta 269, ta duh sveta, ki ga označujejo napetosti proti bodočnosti, iz raziskave poznejšega in različnega, ki skuša odtujiti vizijo večnega, ne pokaže lastne dejavnosti drugače kot v zaporednih trenutkih, zaradi česar povzroči skupaj s svojo dejavnostjo časno verigo. Zato bi bilo mogoče reči, da so različna razdobja ali zgodovinski časi označeni z lastnim načinom mišljenja in življenja (v resnici je nomadska civilizacija različna od civilizacije obdelovalcev zemlje, čeprav sta člena v isti verigi), ki pogojujeta duha ali dušo posameznih ljudi.

Nastane vprašanje, ali more biti ta duh sveta odrešen, ali more biti povečan? Po mnenju poznega judaizma je odgovor pritrdilen: v zemeljskem raji bo tudi duh zemlje obnovljen. Táko je tudi notranje prepričanje mnogih modernih teologov, ki so “zaposleni” s spremembo “zgodovine”; še več: to preoblikovalno prizadevanje družbenih, gospodarskih in političnih struktur “sveta” skuša danes potegniti vase velik del življenja Cerkve in teologije. Že II. vatikanski koncil se je na široko ukvarjal s temi odnosi v pastoralni konstituciji *Veselje in upanje*, še posebno, ker je bila Cerkev obtožena, da v resnici pospešuje pojem popolnoma duhovnega in osebne odrešenja in da rada ovira tiste, ki si prizadevajo za družbeno in

gospodarsko izboljšanje, z bodočnostjo večnega življenja v onostranstvu v zameno za malo miloščine, razdeljene zatiranim revežem in na rob družbe odrinjenim. Po koncilu so se pojavile različne teologije: napredka, razvoja, upanja, pa tudi politične teologije: osvoboditve, revolucije, ki bi jih lahko vse skupaj spravili pod skupni dežnik z naslovom sociopolitična "teologija prakse", ki predlaga radikalno nov način, kako "se iti teologijo" in ki v traktatu o eshatologijo ponovno predlaga glavne zaključke teologije poznega judaizma o spremembi tega sveta v zemeljski raj, narejen s človeškimi rokami.

Preko razprav, ki so jih zbudile te razne teologije, so se razjasnile in bolje označile nekatere resnice, ki morajo ostati temelj vsakega "zgodovinskega" prizadevanja in ki se končno vse združijo v ljubezni do Boga in v ljubezni ljudi v odnosu z Bogom. Treba je upoštevati, da v isti meri, v kateri odvezamo človeku Boga, posledično prizadenemo tudi človeka samega. Vzrok tega je v dejstvu, da kdor gradi bodočnost in kdor dela zgodovino ni nek abstrakten sistem, ampak človeška oseba, ki zaseda ključna mesta v raznih strukturah. Če si je ta voditelj prizadevanja pridobil gospostvo nad naravnimi nagoni in usmeri naravni verski instinkt na poznanje in ljubezen do živega in pravega Boga, potem je takrat in samo takrat človek v resničnem pomenu besede. Če pa tega ni, se zaradi ozke medsebojne odvisnosti nagonskih teženj, ki so vsa usmerjena v bivanjsko zadovoljevanje osebe, preoblikuje v človeško zver, v perverznega človeka, ki nujno onesnaži družbene in politične strukture, ko jih preoblikuje v orodje zatiranja.

Poleg tega se ljubezen do ljudi, ki je v odnosu do spoznanja in ljubezni do Boga, sama po sebi preoblikuje v celostno prizadevanje za osvoboditev bližnjega od vsakega zla, ki ga muči, da bi ga vodil v posest pravih dobrin. Če se to ne dogaja, je to odvisno od mere, koliko je vzeta zares ta ljubezen do ljudi, ki jo je Jezus jasno izrazil v "blagarih", v "nasvetih" in opominih evangelija.

Na vsak način niso neposredni predmet teologije sistemi mišljenja, niti niso to gospodarske, politične in družbene strukture, ampak konkretni posamezniki, ki so se izoblikovali po poti okolja in družbene, zgodovinske in kulturne dediščine svojega časa in s tem tudi stopnje razvoja, ki so ga v dolgih razdobjih in z mnogimi naporji pridobile prejšnje generacije, ki so vtisnile in še vedno zaznamujejo "zgodovino" s svojo osebnostjo.

Zato je vsak človek zgodovinsko pogojen po svoje pogojuje zgodovino in jo more spreminjati na boljše, če nad njegovim bivanjem gospodujeta ljubezen do Boga in

do bližnjega. Na ta način odpira im širi področje zveličavne dejavnosti za druge vsaka človeška dejavnost, ki je usmerjena v dobro drugih na tehničnem, znanstvenem ali političnem področju. Vsako nesebično dejanje poveča svobodo drugih; vsaka odpoved sili, nasilju, prekine verigo nasilja; vsako dejanje ljubezni vzbuja v drugi nova dejanja ljubezni.

Prav ta konkretna oseba, ki si je priličila odlomek "zgodovine" svojega časa in v kateri so ostale globoko vtisnjene odločitve spremeniti zgodovino na bolje, se po smrti predstavi Kristusu za pregled lastnega življenja in ob vstopu v slavo nosi s seboj tudi del zemeljske zgodovine. Na ta način se z vsakim človekom, ki prestopi mejo nebes, zbere človeška zgodovina pred Bogom, ki jo napravi večno in s tem odpre blaženim novo razsežnost življenja.

Nasprotno pa hudobni, ki so izlili svojo hudobijo na svet in na zgodovino, pridejo na pregled svojega življenja z odlomki zgodovine, ki so jih spridili, in zlo, ki so ga nakopičili, je uničeno "z večnim pogubljenjem" (prim. 2 Tes 1,9). Ostane pa zlo, ki je vstopilo v institucije in strukture, v raznih okoljih, v katerih so delovali na zemlji. To zlo nadaljuje s svojim pogubnim vplivom na "zgodovino". Tako vedno obstoja možnost poslabšati in storiti bolj nečloveško to zgodovino: to spada v logiko človekove svobode, svobodno živete zgodovine. Obstoja tudi možnost neprestanega nihanja med napredkom in nazadovanjem, možnost nerazrešljive zmešnjave dobrega in zlega.

Krščansko upanje vse to dopušča. Zaradi tega pa kristjan nima zla za manj slabo in prizadevanja za manj nujno. Kristusov učenec ve, da se ne more opravičevati, češ da je nesmiselno upati in si potemtakem prizadevati, ne glede na to, kako hudo je zlo, ki ga ima pred seboj in kako velika je ošabnost sporočila brezupa, ki ga prinaša, saj ve, da uspehi zgodovinskega prizadevanja, posvečenega z ljubeznijo do Boga in bližnjega prodro v osrčje nove in večne resničnosti.

PAPEŽ ODKRITO O SEBI

Papež Frančišek je v pogovoru za argentinski list »La Voz del Pueblo« (pogovor je 25. maja 2015 objavil tudi "Osservatore Romano") povsem odkrito spregovoril o

sebi in svojih navadah. Priznal je, da ne pazi na vsako svojo besedo. »Prej sem vratolomen. Ker mi prehitro zdrzne kakšna beseda z jezika, mi to kdaj pa kdaj povzroča lepe glavobole.« Javna občila včasih preobrnejo njegove besede ali pa jih vzamejo iz prave vsebine.

Nikdar ni niti sanjal o tem, da bo kdaj papež. V konklavu leta 2005 ni bil nikakršen resničen protikandidat kardinalu Josephu Ratzingerju. Jasno mu je bilo, da naj bo ta prihodnji papež. Svoje priljubljenosti, ko je papež, si ne zna točno razložiti. »Tako je, kot da so ljudje razumeli, kaj bi rad povedal. Poskušam biti konkreten.«

Potrebuje psihološko bližino ljudi. »Dajejo mi pozitivno energijo.« Sebe ima za mestnega človeka, saj je odrasel v Buenos Airesu. »Na deželi ne bi mogel živeti.« Zato sedaj še toliko bolj pogreša možnost, da bi se sprehodil po ulicah in si privoščil pico. Kot kardinal v argentinskem glavnem mestu je vedno rad hodil peš, se peljal z avtobusom ali podzemno železnico.

Papež je v pogovoru tudi povedal, kakšne življenjske navade ima. Zaspi takoj in globoko. »Vedno spim šest ur. Običajno sem ob devetih v postelji, berem do desetih. Ko se mi oči začnejo zapirati, ugasnem luč, spim do štirih in se zbudim sam od sebe. To je moja biološka ura.«

Potrebuje tudi opoldanski počitek, 40 minut do ene ure spanja. »Če nimam tega počitka, potem se mi to pozna.«

Televizije ne gleda. To obljubo je naredil julija 1990 pred "karmelsko Devico". Namesto tega dobiva informacije iz italijanskega dnevnika "La Repubblica", ki ga zjutraj bere deset minut. Tudi interneta ne uporablja. O izidih svojega priljubljenega nogometnega kluba San Lorenzo iz Buenos Airesa ga tedensko seznanjajo eden izmed švicarskih gardistov.

Jezus v svojem času

7. poglavje: Zrno med kamenjem

Nasprotovanje raste

Zadnji bodo prvi in prvi zadnji (Mt 20,16). Nihče ni mogel poslušati teh besed z bolj grenkim srcem, s katerimi je Jezus sklenil priliko o delavcih ob enajsti uri, kakor pobožen Jud, ki se je zavedal, da z največjo natančnostjo izpolnjuje vse zapovedi Postave in je živa priča večne zaveze med Izraelom in Jahvejem ter zato ni mogel dopustiti, da bi prišli še drugi narodi v Božje kraljestvo, kjer Bog nagrajuje svoje. Gotovo je bil prav tako težko ranjen v svojem narodnem ponosu, ki je bil – tega ne smemo pozabiti – osnova njegove vere, kakor ogorčen v svojem prepričanju, ko je videl, da kaže Jezus in njegovi privrženci tako malo spoštovanja do častitljivih obredov, s katerimi je izročilo obremenilo Postavo.

Zdi se, da je bilo vprašanje sobote tako kakor v Galileji tudi v Judeji preizkusni kamen. Še bolj kot na severu, kjer se zdi, da so bili farizeji manj številni, so se v Jeruzalemu po črki držali zapovedi o tedenskem počitku; gnali so jih do skrajnosti. Morda bi bilo pretirano reči, da so človeka presojali po tem, kako je izpolnjeval sobotno zapoved, vsekakor pa so gotovo obsojali tistega, ki jo je izpolnjeval slabo.

»Ko je šel mimo, je zagledal človeka, ki je bil slep od rojstva« (Jn 9,1) . Verjetno je bilo v bližini templja, kjer so se često zadrževali prosjaki, kakor pripovedujejo Apostolska dela (prim. Apd 3,2). Najbrž je tudi sleporojeni pošiljal v nebesa vroče prošnje, ker se je Jezusu zasmilil: »Pljunil je na tla in s slino naredil blato. Pomazal mu je z blatom oči in mu rekel: ›Pojdi in se umij v vodnjaku Síloa‹ (kar v prevodu pomeni Poslani). Odšel je torej in se umil. Ko se je vrnil, je videl« (Jn 9,6-7). Stari so menili, da ima slina, posebno jutranja, v primerih očesnega vnetja zdravilne lastnosti; tako govorita Plinij in Svetonij. Že v Betsajdi je Jezus namazal slepčeve oči s slino. Kar zadeva zdravljenje z blatom, je navedeno za tumor v očeh v zdravniški pesmi iz 3. stoletja po Kristusu, ki jo pripisujejo nekemu Serenu Samoniku. Voda v Siloi je veljala za sveto potem, ko jo je bil pohvalil Izaija (8,6). Vsi Judje so vedeli, da je pritekala v lepi bazen po predoru, ki so ga v času kralja Ezekija (725-697 pred Kr.) vsekali v živo skalo in da ji je predor, to je »Siloe, tisti,

ki pošilja,« dal tudi ime. Ali so jo imeli za čudežno, kakor ono v Betsajdi? V srednjem veku je neki muslimanski spis govoril, da se mora vsakdo, ki gre v Jeruzalem, kopati v vodi Siloe, ki "prihaja iz raja"; in še danes je videti tam razvaline bazilike, ki jo je dala tam zgraditi bizantinska cesarica Evdokija (ok. 450 po Kr.). Tu gre za več kot naravno zdravljenje. V evangeljskem besedilu, ki se igra s "tistim, ki pošilja" in s "poslanim", je jasen simbolični pomen. Jezus je z isto vodo, ki so jo zajemali duhovniki za pitne daritve, naredil čudež. Tako je ponovno dal nov smisel starim običajem.

Medtem pa se je slepec ves srečen vrnil v mesto. Veliko razburjenje! »Ali ni to tisti, ki je posedal in beračil?« Eni so govorili: »On je,« medtem ko so drugi govorili: »Ne, podoben mu je.« Sam pa je govoril: »Jaz sem.« Vprašali so ga, kako se je zgodil čudež; radi bi poznali zdravnika. »Tisti dan, ko je Jezus naredil blato in mu odprl oči, je bila sobota.« Tu se je zavozlalo. Farizeji zaslišujejo nekdanjega slepca, še dobro, da mu ne očitajo, da se je dal ozdraviti v soboto. Vsekakor tisti, ki je naredil s slino blato na sobotni dan - o pohujšanje! - ne more biti poslan od Boga. Mož pa trdi: »Prerok je!« Poslali so po starše in jih skoro postavili pred sodišče; oni pa se izmikajo. Čudežno ozdravljeni naj prizna, da je njegov zdravnik grešnik. »Če je grešnik, ne vem. Eno pa vem, da sem bil slep in da zdaj vidim.« Farizeji od srda ne vedo, kam bi, posebno, ko jim čudežno ozdravljeni šaljivo vrže v obraz: »Čemu hočete znova slišati? Bi mar tudi vi radi postali njegovi učenci?« Tedaj Jezus, ki ne skriva, da je naredil čudež, sklene s tajinstvenimi besedami, iz katerih je lahko spoznati, na koga meri: »Za sodbo sem prišel na ta svet, da bi videli tisti, ki ne vidijo, in oslepeli tisti, ki vidijo.« - »Ali govoriš o nas? Ali smo tudi mi slepi?« vpijejo farizeji. »Če bi bili slepi, bi ne imeli greha. Ker pa pravite: ›Vidimo,‹ vaš greh ostane« (prim. Jn 9,8-41).

Zgodba, ki se je iz določenega dejanja razvila v velik nauk, z žarko lučjo osvetljuje spor, ki se je pripravljal. V njem je izbruhnil nemir in razdraženost pismarjev. O drugem, podobnem dogodku govori Lukov evangelij. »V soboto je [Jezus] učil v neki shodnici. In glej, tam je bila tudi žena, ki je že osemnajst let imela duha bolezni. Bila je sključena in se sploh ni mogla vzravnati. Ko jo je Jezus videl, jo je poklical k sebi in ji rekel: ›Žena, rešena si svoje bolezni.‹ Položil je nanjo roke in takoj se je vzravnala in slavila Boga. Oglasil pa se je predstojnik shodnice. Nejevoljen je bil, ker jo je Jezus ozdravil v soboto, in je govoril množici: ›Šest dni je, v katerih je treba delati. Ob teh dneh torej prihajajte in se dajajte zdraviti, ne pa na sobotni dan.‹ Gospod pa mu je odgovoril: ›Hinavci! Ali ne odveže vsak od

vas v soboto svojega vola ali osla od jasli in ga žene napajat? Te pa, ki je Abrahamova hči in jo je satan zvezal za - poslušajte - osemnajst let, ni bilo potrebno rešiti te vezi na sobotni dan?« (Lk 13,10-17). Vedno isti vzrok nasprotovanja, večni spor med onimi, ki se drže črke in tistimi, ki se drže duha: nikjer se ne morejo sporazumeti, ker resnično živijo v različnih svetovih.

Še hujše kot nasprotje dogmatičnega izvora pa je bilo silovito sovraštvo, ki ga je zbuvalo v srcih Judov Jezusov odnos do narodne izključevalnosti ljudstva. Gotovo, kršilec sobote je bil grešnik, in še več kot grešnik zaradi svoje trditve, da nadaljuje Postavo in ji daje duha. Prav v globino duše je zadel Izraela, ko je trdil, da Mesija ne bo prišel samo zaradi izvoljenega judstva, da ima izgubljeni sin isto pravico do očetove ljubezni kakor krepostni starejši sin, in da bodo tudi druge ovce prišle v ovčjo stajo! Pozneje bomo videli, v kakšni meri in kakšnem smislu je obstojala judovska vesoljnost. Toda v Kristusovem času, v ponižanem narodu, ki je trpel podložnost poganom, mnenje gotovo ni bilo prijazno tej zamisli. Za človeka ulice so bili vsi pogani izgubljeni sinovi, vredni, da jedo hrano prašičev, kar pa zadeva ovčjo stajo, ni bilo druge, kakor tista v Sveti deželi pod varstvom Edinega, in nobene druge črede, razen tiste dvanajstih rodov. Jezus, ki je dobro poznal dušo tega ljudstva, je izrecno ali po smislu svojih besed obsojal to ekskluzivnost.

Ko, na primer, Lukov evangelij poroča, da se je od desetih gobavcev, ki jih je Jezus ozdravil nekega dne, ko se je vračal iz Galileje v Jeruzalem, en sam zahvalil, in pristavlja »in ta je bil Samarijan,« je namen jasen. Ko kaže nasprotje med vedenjem tega nevernika in devetimi drugimi, ki so bili prav tako kakor on ozdravljeni, toda nehvaležni, je lahko razumeti, kam meri (Lk 17,11-19). Prav tako je v sloviti priliki o usmiljenem Samarijanu, ki je obenem nauk o ljubezni, tudi jasna obsodba. »Tedaj je vstal neki učitelj Postave, in da bi ga preskušal, mu je rekel: ›Učitelj, kaj naj storim, da dosežem večno življenje?‹ On pa mu je dejal: ›Kaj je pisano v Postavi? Kako bereš?‹ Ta je odgovoril: ›Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega srca, z vso dušo, z vso močjo in z vsem mišljenjem, in svojega bližnjega kakor samega sebe.« Pismar ni slab človek; osnovni, prvi zapovedi je dodal še zapoved iz 3. Mojzesove knjige (19,18) o ljubezni do ljudi.. Toda kako razumeti to zapoved? Zato dostavi: »In kdo je moj bližnji?« Tedaj mu Jezus odgovori s priliko. V spomin pokliče z nekaj stavki žaloigro, ki se često odigrava na poti iz Jeruzalema v Jeriho. Pot ni dolga - približno petintrideset kilometrov - vendar zelo hitro pada (za več kot tisoč metrov) preko mračne puščave, strmih gričev in razmetanih skal, kjer dolga zemeljska plast krvavordečega mangana še poudarja

občutek groze. To je pokrajina šakalov in razbojnikov; še v začetku 20. stoletja nihče ni šel tja brez strahu. Ob poti je napol mrtev hropel človek, ki so ga napadli v mračni soteski. Potniki se ne ustavljajo posebno radi na takih krajih. Mimo je prišel duhovnik in za njim levit, ne da bi se ustavila in pomagala nesrečnežu. Končno je prišel mimo še Samarijan. »Ko ga je zagledal, se mu je zasmilil. Stopil je k njemu, zlil olja in vina na njegove rane in jih obvezal. Posadil ga je na svoje živinče, ga peljal v gostišče in poskrbel zanj,« tako da je segel celo po denar v svojo možnjo, da bi tudi po njegovem odhodu skrbeli za ranjenca. Na pol pota med Jeriho in Jeruzalemom, na ovinku v soteski je star han, ki je služil kot oporišče Bizantincem in križarjem – danes je že zelo razpadel – vendar še vedno nosi ime "Gostišče pri usmiljenem Samarijanu", v Siriji pa še vedno poznajo zdravilo iz mešanice olja in vina za obvezovanje ran. Nauk prilike je Jezus skrčil v en stavek: »Kateri od teh treh je bil bližnji tistemu, ki je padel med razbojnike?« Na zapoved o ljubezni so Judje odgovarjali: »Pogan ni bližnji!« Samarijan, nevernik, ji je bolj zvest. Kakšna obsodba!

Kakor ima človek vtis, da Jezus v Galileji ni hotel iskati spotike in prezgodaj izzvati spora, pa je v Judeji njegova beseda odločna. Včasih so njegove besede Judom celo kakor udarci z bičem: »Umrli boste v svojem grehu ... Vi ste od spodaj, jaz pa sem od zgoraj« (Jn 8,21.23). Dlje ko je v tem obdobju, težje so obsodbe vse do strašnega dne vélike prerokbe zoper Jeruzalem, ki jo je zgodovina tako dobro potrdila z rimskim mečem. Vse je, kakor da bi Jezus, ki je vedel za končni usodni spopad, ne storil ničesar, da bi se mu izognil. Toda ni bil samo usoden, bil je nujen, ker se zdi sovraštvo Judov orodje Božje previdnosti, orodje Božjega namena, katerega ni moglo razumeti, namreč namena odrešenja.

To sovraštvo se začne razodevati ob vsaki priliki, ki se ponudi. Ko praznik tempeljskega posvečenja, hanukà, v decembru znova pripelje v mesto mnogo ljudi, zopet oblegajo Jezusa in ga sprašujejo. Jezus se jim ne izmika; sicer pa se udeležuje običajev, ki jih spoštuje in ki bolje kot kdorkoli pozna njihov pomen, saj je trdil, da »zveličanje pride od Judov.« Prav je, da se ljudstvo z razsvetljevanjem svojih hip spominja očiščevanja oltarja po zmagi Juda Makabejca nad Grki (1 Mkb 4,59). Toda zakaj se v svoji zvestobi izročilo brani zaključkov iz tega? Od Jezusa zahtevajo – da bi se mu rogali? iz radovednosti? da bi mu nastavili past? – naj jim že pove, če je Mesija. »Povedal sem vam, pa ne verjamete,« jim odgovori. »Dela, ki jih opravljam v imenu svojega Očeta, ta pričajo o meni. Toda vi ne verjamete, ker niste izmed mojih ovac« (Jn 10 25-26). Brez dvoma so posegli po starem

sramotenju, ki so mu ga vrgli v obraz že v Gaileji – da je obseden od hudiča in da od tod izvira njegova moč. Belcebub, nekdanji lažni kananejski bog, ki je postal hudič v judovskem peklu, on je v njem! Jezus jim pa mirno odgovarja: »Jaz nimam hudega duha« (Jn 8,49). Nekoč, ko govori v templju, sežejo Judje celo po kamnih, da bi ga kamenjali. Proti njegovim pripadnikom pripravljajo zakonito odločbo – izgon iz shodnice – strašna odločitev, mnogo hujša od nezifa, navadnega ukora, ki je krivca za teden ali dva izključil iz templja. Tudi hujša od neddui, "izobčenja" za en mesec, ko je bilo treba sedeti na tleh, nositi žalno oblačilo, si pustiti rasti brado in lase, ne se kopati in ne se udeleževati skupnih molitev. Šlo je za herem, višje izobčenje, ki mu je sledila zaplemba premoženja in je bil zaradi njega obsojeni tako nečist, tako nedotakljiv kakor zadnji gobavec. Očitno so naščuvali celo Heroda Antipo, ker se zdi farizejsko opozorilo Jezusu, da ga hoče četrti oblastnik ubiti, hudo sumljivo (Lk 13,31-33). Ali niso s tem pokazali svoje najbolj skrite misli, ki pa jo je Jezus že večkrat razkril?

Vendar pa vsi ne streme tako vneto za tem, da bi Jezusa uničili. Razen tistih, ki smo jih videli, da so se na njegov klic spreobrili, in njegovih prijateljev, ki so se pozneje izkazali tako zveste in vdane, so bile celo v farizejski stranki poštene duše, ki se jim Prerok ni zdel kriv. Tako je bil na primer Nikodem, ki ga je bilo pred letom dni, ko je bil Jezus prvič v Jeruzalemu, videti, kako ga je obiskal ponoči. Kot član velikega zbora si je upal reči, ko so se prepirali o Jezusu – bilo je tisti dan, ko so se stražniki vrnili, ne da bi ga zgrabili – reči: »Ali naša postava koga sodi, če ga prej ne zasliši in ne spozna, kaj dela?« Z zagovorom si je zaslužil sarkastično vprašanje: »Kaj si tudi ti iz Galileje?« (Jn 7,50.52). Brez dvoma mu je bilo šteto v dobro pri sodbi.

Jezus pa je šel sredi teh spletk, za katere je dobro vedel, svojo pot. Nasilje ljudi ga nikoli ni zadržalo, da ne bi učil usmiljenja in delal čudežev celo v korist nehvaležnih Judov. Nič zato, če se nekateri hote potapljajo v noč! Jezus se obrača k drugim. Če mu le en glas odgovori, je ves napor učlovečenega Boga poplačan. Zadnje dni njegovega življenja, ko je šel proti Jeruzalemu, kjer ga čaka njegova usoda, se mu ponudi prilika za nov čudež.

Bilo je pri vratih nove Jerihe, očarljivega mesta^[1], ki ga je dal nekoč Antonij Kleopatri za letovišče; bilo je to mesto, ki ga je obogatil in povečal Herod, morda nedaleč od žuborečih izvirov, ki jih je še danes videti tam. Pri njih je sedel slepec s svojim spremljevalcem; oba sta obračala proti mimoidočim svoje mračno obličje z izrazom prosečega žarenja, ki ga je tako dobro upodobil Poussin na svoji glasoviti

sliki v Louvru. Eden od njiju je vpil: »Jezus, sin Davidov, usmili se me!« Glasneje, še glasneje! Nihče ga ni mogel pripraviti do tega, da bi molčal. Bilo mu je Bartimej, pravi Marko, ki ga je gotovo poznal kot člana prvotne Cerkve. »Kaj hočeš, da ti storim?« je vprašal Jezus. »Gospod, da bi videl!« »Spreglej, tvoja vera te je ozdravila!« Tisti trenutek je slepec odvrnil svoj plašč, skočil kvišku in planil k Jezusu. Tvoja vera ti je pomagala! Tako bodo nekateri slepci mogli najti luč in v nehvaležni judovski zemlji bo vzknilo seme, ki bo rodilo dragocen sad (Lk 18,35; Mt 20,29; Mr 10,46).

[1] Jerihonska pokrajina je bila med najprijetnejšimi v vsej Judeji. Na polovični višini nad strugo Jordana ni poleti vroča, ker vedno vleče veter, niti pozimi mrzla, ker je toplota ista kakot v alžrskih zelenicah. Obilica vode jamči za rodovitnost. Zato Jožef Flavij vzklika: »Tej zemlji bi mogli reči božanska, toliko najbolj redkih in najlepših sadežev rodi!« Njeni balzamovci in dateljnovne palme so bili znameniti v vsej Palestini. Gojili so tri vrste dateljnov: "daktilide", "adelfide" in "kariote", ki so imeli okus po medu. Sveto pismo večkrat hvali vonj njenih vrtnic. Še danes se od enega do drugega konca mesta razprostira morje palm, bananovcev in granatnih jabolok, mandljevcev, limonovcev, pomarančevcev in sladkornega trsa ter povsod obilica rdečih in rumenih vrtnic. Od najstarejši časov veliko križišče je bilo mesto v Jezusovem času počivališče karavan, varno trgovsko središče in letovišče. Izkopanine razlikujejo tri Jerihe. Današnje mesto naj bi bilo križarsko. Vsakdanje majhno mesto z ličnimi vilami, kamor so radi prihajali Angleži. Jeriha, ki jo je poznal Jezus, je ležala višje, tam, kjer je danes siromašni zaselek Er-Riha. Od časov Kleopatre, Heroda Velikega in Arhelaja dalje je bilo to razkošno mesto z marmornimi palačami sredi stroge, toda veličastne pokrajine. Egipčanka ga je imela rada in se je opajala ob vonju negovega balzama, Rimljani pa so imeli tu svojo posadko. Končno še kananejska Jeriha, vsaj iz leta 1500 pred Kr., kjer so našli veliko arheoloških ostankov in troje obzidij, od katerih eno nosi jasne sledove požara, ki ga je zanetil Jozve.

Molitveni namen za september

Da bi tisti, ki delijo pravico, delovali pošteno, da ne bi imela zadnje besede krivica, ki vlada po svetu.

1. september - 22. nedelja med letom

(Lk 14,1.7-14) - [TUKAJ](#)

Nedeljski odlomek je še vedno iz Lukovega poročila o zadnjem Jezusovem potovanju v Jeruzalem. Vodilna misel pa je jed. Na svoji poti proti Jeruzalemu se Jezus ustavi pri nekem farizejskem prvaku: to je zgodovinsko-odrešilni motiv. Pred njim se znajde vodeničen človek, kar sproži vprašanje, ali je v soboto dovoljeno ozdravljati ali ne. Vprašanje, ki se nam zdi nesmiselno, saj svojega posvečevanje Gospodovega dneva nismo nikdar prignali do takih prenapetosti, da bi omejevali, kako daleč je mogoče iti na dan počitka brez greha, ali da bi imeli za kršenje počitka čisto navadno opravilo, kot je recimo očiščenje čevljev. Farizeji so pa ravno vprašanje sobotnega počitka prignali tako daleč, da so očitali krščenje sobotnega počitka človeku, ki ga je Kristus ozdravil od mrtvouda (paralize) in je po njegovem ukazu vzel svojo posteljo in šel domov (upoštevati je treba, da bi bila pri nas "postelja" na kateri so ga prinesli, malo debelejša odeja). Toda farizeji so na Jezusovo provokativno vprašanje, če je ob sobotah dovoljeno ozdravljati, molčali, kar pomeni, da so odklonili ponudeno odrešenje. Tega začetka v nedeljskem evangeliju ni, je pa bistvene važnosti za razumevanje celote. Nato pride na vrsto parenéza (besedilo, ki vsebuje splošne npravne opomine).

Nauk te pareneze je dvojen.

1. Ne rini na višje mesto, saj se s tem podajaš v nevarnost, da se boš moral s sramoto umakniti komu, ki mu to mesto res pripada. Ta del parenéze označujejo nasprotja: prva in zadnja mesta, prvi in zadnji ljudje, povišani in ponižani. Kdor hoče vedeti, kako globoko segajo besede o prvih in zadnjih mestih, naj si ogleda Jezusovo umivanje nog pred zadnjo večerjo. Pred Bogom si ne more nihče zagotoviti prvega mesta. Evangelij s tem vrže poleno pod noge človeškemu sistemu učinkovitosti. Odrešenje, ki ga oznanja, se ne pridela in si ga ne da zagotoviti, ker je Božji dar. Človek se mora truditi, da ga postane vreden, toda dar ostane dar.
2. Ne vabi na pojedino tistih, ki bi ti povrnili z enakim povabilom, ampak povabi take, ki tega ne morejo vrniti. Te besede pomenijo, da gre za vero v živega Boga. Kadar vera odpre človeka Bogu, postane možno tudi obnašanje "ne da bi dobil povrnjeno". Vernik ima v sebi nekaj resnično nerazumljivega, zato ga bodo imeli za neumnega. Toda ta neumnost je vzporednica "neumnosti" Kristusa, ki je "šel umirat za grešnike". Gotovosti ni. Treba je pač poskusiti, da boš videl, kako Bog poskrbi, da se izidejo računi, ki se v svetu ne izidejo.

S tem se nedeljski odlomek zaključi. V celoto pa spada še prilika o veliki gostiji in izbiranju prvih sedežev, ki jo bogoslužje letošnjega leta opušča, in parenéza tistim, ki so potovali z njim, kar je predmet prihodnje, 23. nedelje med letom. Za razumevanje odlomka 22. nedelje pa je treba biti pozoren na tisti pouk, naj ne izbirajo prvih mest in naj ne vabijo tistih, ki jim lahko povrnejo. To je namreč Jezusov odgovor na trmasti molk farizejev na Jezusovo vprašanje, če se sme v soboto zdraviti. S tem molkom se namreč prične tista zakrknjenost, o kateri govori prilika (ki jo nedeljski evangelij opušča) o povabljenih na veliko večerjo, ki s šepavimi izgovori to povabilo odklonili. Za Luka je tisto, kar obsega nedeljski evangelij, zadnji poskus zaustaviti ta proces zakrknjenosti - tudi v sedanjm človeku.

25. avgust - 21. nedelja med letom

(Lk 13,22-30) - [TUKAJ](#)

Položaj nedeljskega odlomka je v Lukovem evangeliju še vedno v poročilo o poti v Jeruzalem, kakor je bilo to že z odlomki nekaterih prejšnjih nedelj. Navezuje se najprej na shodnico, kjer je Jezus v soboto ozdravil neko ženo. Sledita mu dve priliki in sicer o gorčičnem zrnju, ki se razraste v drevo in o kvasu, ki ga je malo, pa prekvasi dosti moke. Nato je naš odlomek, ki bi mu lahko rekli parenéza, torej oblika, ki se ukvarja predvsem z nraavnimi nauki. Nekdo vpraša Jezusa, če je malo teh, ki se bodo rešili. To je vprašanje ki nekako visi nad vsem nadaljevanjem. Iz Jezusovega odgovora je jasno, da ne gre za to, da bi vedeli, koliko ljudi ima možnost, da bi se rešili, ampak kaj je treba za rešitev storiti. Evangelist v Jezusovem odgovoru uporablja značilen glagol za prizadevanje, *agonízomai*, ki je povabilo k moralni borbi in podoba *ozka vrata* kaže na potrebo po sili. Zaenkrat ostane nejasno, kaj dela vstop tako težak in kdo so "mnogi", ki ne morejo vstopiti, čeprav poskušajo. Tu evangelist uporabi za poskušanje, ki ne uspe, značilen glagol *zetein*. Nato se podoba spremeni. "Zaprta vrata" so bila do nekega določenega trenutka odprta. S tem je razloženo "poskušanje mnogih", da bi vstopili: prihajajo namreč prepozno. Niso se pravočasno potrudili. Zdaj stoje zunaj in trkajo zastonj. Gospodar jih noče prepoznati, kljub temu, da se sklicujejo, da so vpričo njega jedli in pili in da je učil po njihovih ulicah. Toda protest ne velja nič. Odklonjene imenuje tiste, *ki delajo krivico*. Krivica ni v tem, da so prišli prepozno, ampak je bila krivica vzrok njihove zamude. In temu se pridruži še grožnja, jok in škripanje z zobmi pa pomeni njihovo reakcijo na to, da so bili odklonjeni in da so jih nadomestili pogani.

Komu velja to besedilo? Vsebinsko je to naznanilo kazni, ki jo je Jezus naložil svojim judovskim sodobnikom, Luka pa pripoveduje to svojim bralcem. Čemu? Odgovor je jasen: med Jezusovim vstajenjem in vnebohodom ter predložitvijo tega besedila je med judaizmom in evangelijem že prišlo do preloma. Kristjani evangelistovega časa se že začenjajo navajati na dejstvo, da Bog hoče odrešenje vseh ljudi, ne le Judov in se zato čutijo varne, ker pač pripadajo kristjanom. Evangelist hoče zlomiti to zavest sigurnosti zgolj zaradi pripadnosti krščanstvu in z zgledom judaizma pokaže, da samo pravičnost zagotavlja, da ne bodo prišli prepozno.

In kaj pomeni zgodba za danes? V središču so vrata in ozka vrata kličejo v spomin resnost položaja. Ni lahko iti skozi ozka vrata, treba se je potruditi. Problema odnosa do Boga ni mogoče rešiti mimogrede. Ni torej govora o tistih, ki ne vedo nič o vratih ali pa jih ne zanima vstopiti. Gre za tiste, ki hočejo vstopiti in sodijo, da morajo vstopiti, pa so prepozni in obtiče zunaj. Smo krščeni, smo v Cerкви, prejemamo Gospodovo telo, župnik nas pozna. Jezus? Dobro ga poznam, tikava se. Nič se mi ne more zgoditi. Moji računi so čisti. In nenadoma se vrata zapro. Ni dovolj *bitiv* Cerкви; treba je *delati pravico*, boriti se za pravičnost.